7/2674

T. C.
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı
Koordinasyon ve Mevzuat Dairesi Başkanlığı

İVEDİ

SAYI : B.18.0.APK.0.03-02/090.01- 753-2122 9/6/2004

KONU : Sayın Hakkı ÜLKÜ'nün Yazılı Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA
(Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığı)

İLGİ : TBMM'nin 24/05/2004 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/2674-5728/19326 sayılı yazısı.

İlgi yazı ekinde alınan İzmir Milletvekili sayın Hakkı ÜLKÜ'nün "Aliağa ve çevresinde kurulu tesisler ile asbestli gemilerin sökülmesi esnasında çevreye verdiği zarara ilişkin" 7/2674 esas sayılı yazılı soru önergesi Bakanlığımızca incelenmiş olup, cevabi yazımız ilişikte gönderilmektedir.

Arz ederim.

Osman PEPE
Bakan

EKLER:
EK-1: Cevabi Yazı (3 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
Türkiye Büyük Millet Meclisi Başk.
(Kan. ve Kar. Dai. Başk.)

Bilgi:
Başbakanlık

T. C. Çevre ve Orman Bakanlığı APK Kurulu Başkanlığı Atatürk Bulvarı No: 153 Bakanlıklar/ANKARA
Tel: 417 77 22 Fax: 417 91 60 e-mail: apkkb-idsb@cevreorman.gov.tr

7/2674

İZMİR MİLLETVEKİLİ SAYIN HAKKI ÜLKÜ'NÜN
"ALİAĞA VE ÇEVRESİNDE KURULU TESİSLER İLE ASBESTLİ GEMİLERİN SÖKÜLMESİ ESNASINDA ÇEVREYE VERDİĞİ ZARARA İLİŞKİN"
7/2674 ESAS SAYILI YAZILI SORU ÖNERGESİ HAKKINDA
ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞININ CEVABI

1- Bakanlığımızca, İzmir İli, Aliağa ilçesinde endüstriyel tesislerden kaynaklanan hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla başta TÜPRAŞ olmak üzere Aliağa ilçesinde bulunan tüm sanayi tesislerinin Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğinde yer alan hüküm ve sınır değerlere uygun faaliyet göstermelerinin sağlanması ve bölgede hava kalitesinin ölçtürülerek, söz konusu Yönetmeliğinin 6 ncı maddesinde belirtilen sınır değerlerin aşılmaması için gerekli tedbirlerin alınmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Emisyon değerlerinin aşağı çekilmesi için gerekli yatırımların ivedilikle tamamlaması, Yönetmeliğe uygun faaliyet göstermesi ve bu durumu emisyon ölçüm raporu ile belgelemesi TÜPRAŞ'tan istenmiş olup, bu konuda İzmir Valiliği ile müşterek çalışma yürütülmektedir.

2004 yılında yapılan denetim ve incelemelerde TÜPRAŞ İzmir Rafineri Müdürlüğünce BOTAŞ'tan temin edilecek doğalgazın rafineride yakıt olarak kullanılabilmesi için gerekli tadilatların ve yatırımların tespitini kapsayan proses çalışmalarının tamamlandığı, tesisatın yapım çalışmalarına başlandığı, BOTAŞ doğalgaz kolektöründen rafineriyi besleyecek hattın ve basınç düşürme istasyonunun yapım çalışmalarının devam ettiği belirlenmiştir. Ayrıca Rafineride şartların izin verdiği ölçüde düşük kükürtlü ham petrol ithalatının yapıldığı, daha düşük kükürtlü rafineri yakıtı hazırlanmasına yönelik sistem tadilatları ve yeni hatların çekim çalışmalarının devam ettiği, işin tamamlanmasını ve yeni hatların devreye alınmasını takiben, rafineri yakıtının kükürt değerinin düşürülerek emisyon değerlerinin aşağıya çekileceğinin beklenildiği ilgililerce ifade edilmektedir.

PETKİM tarafından alınan seyyar hava kalitesi ölçüm cihazı ile Ocak ayı itibariyle hava kalitesi ölçümleri yapılmakta olup, ölçüm sonuçları İzmir Valiliğince değerlendirilmektedir.

2- Bakanlığımız ve İzmir Valiliğince koordineli olarak yürütülen çalışmalar sonucu Aliağa İlçesi'nde bulunan demir çelik fabrikalarında önemli ölçüde iyileşme sağlanmıştır. Bölgede ark ocaklı; Ege Metal Demir Çelik A.Ş., İzmir Demir Çelik San. A.Ş., Çukurova Çelik Ens. A.Ş., Habaş Sınai ve Tıbbi Gaz İstihsal Ens. A.Ş., Çebitaş Demir Çelik Ens. A.Ş. demir çelik tesisleri ile 6 adet haddehane bulunmakta olup, bu tesisler mesai saatleri dışında da sürekli olarak denetlenmektedir.

Bakanlığımız talimatları doğrultusunda Aliağa'da bulunan demir çelik tesisleri periyodik olarak denetlenmekte olup, Valilikçe oluşturulan denetim ekibince bölgede bulunan demir çelik tesisleri denetlenerek yapılan denetim çalışmalarının sonuçları periyodik olarak Bakanlığımıza gönderilmektedir.

Söz konusu tesislerde, tespit edilen eksikliklerin giderilmesi için yapılması gereken çalışma ve yatırımlar belirlenerek, belirli süreler içinde bu yatırımların bitirilmesi

istenmiştir. Yapılan denetimlerde eksikliklerini gidermedikleri ve çevre kirliliğine neden oldukları belirlenen demir çelik tesislerine cezai işlemler uygulanmaktadır.

3- Bakanlığımızca TÜPRAŞ ve PETKİM'den kaynaklanan kükürtdioksit emisyonunun azaltılması ve Hava Kalitesinin Korunması Yönetmeliğine uygun olarak faaliyet göstermesi için tesiste kullanılan yakıtın doğalgazla değiştirilmesi konusunda çalışmalarının hızlandırılması hususu İzmir Valiliğine iletilmiştir. Valilikçe söz konusu tesislerden bu konuda yapılan çalışmaların hızlandırılması ve Yönetmelikte yer alan sınır değerlere uygun olarak üretim yapıldığının emisyon ölçüm raporu ile belgelendirilmesi.

Emisyon iznine tabi olan tesisler anılan Yönetmeliğin hüküm ve sınır değerlerine uygun olarak faaliyet göstermek zorundadırlar.

4- Ülkemiz ciddi boyutlarda hurda ithalatı yapmakta olup, bunların arasında hurda gemiler de önemli bir yer tutmaktadır. Hurda gemi söküm işlemleri, Türkiye ekonomisine önemli ölçüde girdi sağlamasına rağmen çevre ve insan sağlığı açısından kirletici unsurlar taşıması nedeniyle; kontrol altında bulundurulabilen ve çevre açısından gerekli önlemlerin alındığı bölgelerde yapılması gereken faaliyetlerdendir.

İzmir Aliağa İlçesi Taşlıburun ile Ilıcaburun arasında bulunan gemi söküm tesisleri, 07.10.1974 tarih ve 7/8951 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tarım dışı amaca ayrılan ve 21.10.1974 tarihinde İmar ve İskan Bakanlığınca onaylanarak izinlendirilen tek gemi söküm bölgesidir. Bölge ile ilgili olarak uygulama esaslarını belirlemek üzere hazırlanan "Aliağa Gemi Söküm Bölgesi Yönetmeliği" 01 Eylül 1986 tarih ve 19208 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve 08.03.2004 tarihinde revize edilmiştir.

Diğer taraftan 1994 yılında taraf olduğumuz Basel Sözleşmesi çerçevesinde ILO ve IMO gibi kuruluşlarla işbirliği içinde sekreterya tarafından hazırlanan ve 20-24 Ekim 2003 tarihinde yapılan Basel Sözleşmesi Geniş Katılımlı Çalışma Grubu Toplantısında nihai hale getirilen "Gemilerin Çevreye Duyarlı Şekilde Kısmen veya Tamamen Parçalanmasına İlişkin Teknik Kılavuz"da belirtilen esaslar çerçevesinde ülkemiz şartlarına uygun kriterlerin belirlenmesi amacıyla mevzuat çalışmaları Bakanlığımızca başlatılmıştır.

Bu tür atık ihtiva eden hurda gemilerin ülkemize getirilerek sökülmesinin, gerek ithal işlemleri gerekse ithalat sonrası meri mevzuat kapsamında değerlendirilmesinde yaşanan dar boğazların giderilmesi ve sektörün önünün açılması amacıyla, Gemi Söküm Sanayicileri Derneği tarafından 24 Aralık 2003 tarihinde İzmir Aliağa'da ilgili kurum ve kuruluşlar ile sanayicileri bir araya getirerek, çözüm üretmek amacıyla bir toplantı gerçekleştirilmiştir.

Söz konusu toplantıda, sökülmek üzere bölgeye getirilen hurda gemilerde bulunan ve tehlikeli atık vasfı taşıyan maddelerin, gemiden sökümü işleminin çevre ve insan sağlığı açısından emniyetli ve güvenli bir şekilde yapılabilmesi için öncelikle alt yapı sorunlarının giderilmesi amacıyla adı geçen Kılavuzda da öngörülen asgari çalışma ve çevresel şartların dikkate alınması ile hazırlamış olduğumuz "Taraf Olduğumuz Basel Sözleşmesine Göre Uluslar arası Gemi Söküm Standardı Türkiye Uygulaması" başlığı

7/26741

altında verilen kriterler, uygulamaya geçilmesi için Gemi Söküm Sanayicileri Derneğine ve söküm firmalarına birer nüsha verilmiştir.

Bu kapsamda, Aliağa Gemi Söküm Bölgesinin Asbest Sökümüne Yönelik Uygunluk Belgesi için Gemi Söküm Sanayicileri Derneği tarafından hazırlanan dosya Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Denizcilik Müsteşarlığı ve Bakanlığımızın uzmanlarından oluşan bir komisyon oluşturularak söz konusu bölge yerinde incelenmiş ve bölgedeki eksiklikler tespit edilerek, çözüm önerileri ile birlikte Gemi Söküm Sanayicileri Derneğine ve ilgili kuruluşlara gönderilmiştir.

Yapılan toplantılar ve karşılıklı istişareler sonunda, Gemi Söküm Sanayicileri Derneği tarafından Almanya'nın Dekonta Firmasından vakumlu asbest söküm ekipmanları alınmış ve Atık Yönetim Merkezi binası inşaa edilerek, bu konuda çalışacak kişiler belirlenmiş ve eğitim almaları sağlanmıştır. Ayrıca Denizcilik Müsteşarlığınca hazırlanan 18 sayfalık teknik kriterler sonucunda yapılması gereken hizmet binalarının yapımına başlanmıştır. Yapılacak diğer işlere ilişkin iş termin planı Gemi Söküm Sanayicileri Derneği tarafından hazırlanmış ve bölgede bulunan gemi söküm firmaları tarafından taahhüt altına alınmıştır.

5- Tehlikeli atıklar konusunda, Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliğinin 8 inci maddesinde Belediyelerin görev ve yetkileri belirlenmiş olup, buna göre ;

Belediyeler, Büyükşehirlerde ise Büyükşehir Belediyeleri;

a- Atık yönetimine ilişkin plan ve programlarını hazırlamakla ve kurulacak sistemi öneri halinde Mahalli Çevre Kuruluna sunmakla,

b- Atık üreticileri ve bertarafçıları ile beraber veya ayrı olarak atık bertaraf tesislerini kurmak veya kurdurmakla,

c- Atıkların bertarafına ilişkin tesisler ile ilgili plan ve projeler hakkında valiliğin uygun görüşü ile birlikte Bakanlığın onayını almakla,

d- Belediye ve mücavir alan sınırları içinde faaliyette bulunan atık bertaraf tesislerinin inşaası ve işletilmesinde bu Yönetmelikte belirtilen yükümlülük çerçevesinde gerekli önlemleri almak ve aldırmakla,

e- Atıkların taşınması ve bertarafı konusunda izin almış kişi ve kuruluşlar ile yapacakları sözleşmelerde valiliğin uygun görüşünü almak, yapılan faaliyetin söz konusu sözleşmelere uygunluğunu denetlemek ve bu konuda Bakanlığa bilgi vermek üzere bağlı olduğu valiliğe rapor vermekle

görevli ve yetkilidir.

Bu kapsamda, belediyeler, atık üreticileri ve bertarafçıları ile beraber veya ayrı olarak atık bertaraf tesislerini kurabilirler. İzmit Büyükşehir Belediyesi tarafından Kocaeli'nde kurulan İZAYDAŞ (İzmit Atık ve Artıkları Yakma ve Değerlendirme A.Ş.) tehlikeli atık bertarafı amacıyla kurulmuş olup, buna bir örnektir.